

vorbit despre originea și educația gemenilor Lapedatu, din satul Cernatul Săcelelor de lângă Brașov, apoi despre activitatea lui Alexandru Lapedatu, care a predat istoria veche la Universitatea din Cluj. Ioan-Aurel Pop a evidențiat implicarea lui Alexandru Lapedatu în susținerea interesului național, el însoțind al doilea transport cu tezaurul României al BNR la Moscova în iulie 1917.

În final, coordonatorul a dat cuvântul lui Ioan Opreș, de la Universitatea "Valahia" din Târgoviște, care a prezentat studiul *Frații Lapedatu – două destine identice*, relevând numeroase fapte memorabile ale gemenilor Lapedatu. Dintre acestea, este de reținut contribuția lui Alexandru Lapedatu la ridicarea Patriarhiei României, el fiind prieten cu Miron Cristea, primul patriarh al țării. De asemenea, a fost subliniată prodigioasa activitate politică și culturală a lui Alexandru Lapedatu, care a fost 14 ani deputat, ministru al Cultelor și Artelor, a fost ales membru, vice-președinte, apoi președinte al Academiei Române, a fost director general al Arhivelor Statului, a protejat peste 120 monumente istorice. Ioan Opreș a subliniat și laudele aduse de Nicolae Iorga acestei ample și fructuoase activități desfășurate de Alexandru Lapedatu. Referentul nu l-a uitat pe Ion Lapedatu, menționând și exemplificând că economistul a fost și ctitor de biserici. Interesantă și observația lui I. Opreș referitoare la faptul că Alexandru Lapedatu a murit în închisoarea de la Sighet la 30 august 1950, chiar de ziua sa onomastică. În final, a adresat mulțumiri numeroșilor istorici colaboratori, urmașilor familiei Lapedatu, acum familiile Macovei și Maior (a menționat prezența în Aulă a unui descendent), care au oferit informații și documente. Studiul său amănunțit a fost apreciat prin aplauze prelungite, iar sesiunea a fost închisă de către academicianul Dan Berindei.

În perioada sesiunii, s-au derulat proiecții video cu poze de familie, arborele genealogic și diverse acte ale familiei Lapedatu. Această sesiune comemorativă a avut un caracter științific, istorici și academicieni susținând cu argumente istorice numeroasele și diversele realizări naționale ale lui Alexandru și Ion Lapedatu, care prin activitățile lor au contribuit la dezvoltarea statului român.

Monica Negru

Colecțiile de patrimoniu în era digitală

În perioada 24-25 noiembrie 2016, la Biblioteca Academiei Române (BAR) s-a desfășurat *Al doilea workshop: Colecțiile de patrimoniu în era digitală*. În prima zi s-au derulat două sesiuni: una dedicată proiectului *Byzantion – "Repere culturale bazate pe manuscrise bizantine și postbizantine"* și cea de-a doua privind *Strategii și abordări de comunicare și diseminare a conținutului digital al resurselor de patrimoniu*.

În cea de-a doua zi au avut loc sesiunile: *Digitizarea colecțiilor de patrimoniu. Studii de caz și Digitizarea colecțiilor de patrimoniu. Soluții informatice*. Prima prezentare i-a aparținut Elenei Cojuhari de la Biblioteca Națională a României, privind *Proiectul digital "România în anii Primului Război Mondial" o oportunitate de valorificare a documentelor de patrimoniu militare și civile din colecțiile speciale ale Bibliotecii Naționale a României*. Selecția documentelor care au intrat în acest proiect s-a făcut pe criteriul cronologic, adică anii războiului: 1916, 1917, 1918, iar documentele sunt de arhivă civilă și militară, corespondență, fotografii, publicații, jurnale. Primul pas în acest proiect a fost o expoziție virtuală privind campaniile militare din 1916-1918. Autoarea a precizat

și pașii tehnici în realizarea proiectului: identificarea documentelor, selecția pentru toți anii, scanarea documentelor, crearea metadatelor și încărcarea lor. Din luna decembrie 2016 pot fi consultate documentele pentru anul 1916.

Cea de-a doua prezentare i-a aparținut Deliei Bălăican de la BAR, cu titlul *Memorialistica Marelui Război în era internetului: digitizare, conservare, valorificare*. A fost, de fapt, o trecere în revistă a surselor din mediul virtual referitoare la memorialistica Primului Război Mondial: platforma digitală *Europeana*, *Gallica* din Franța, cotidianul *Le Monde*, iar din România au fost amintite site-ul Muzeului Național de Istorie a României, respectiv cel al Bibliotecii Naționale a României. De asemenea, a fost amintit faptul că, la nivel instituțional, România a preluat modelul francez prin înființarea la nivel guvernamental a Departamentului Centenar, în Franța instituția numindu-se Misiunea Centenar. D. Bălăican consideră memoriile ca fiind foarte importante, atunci când ele aparțin unor oameni conștienți de însemnătatea consemnărilor lor, le apreciază drept acte de demnitate, dar și de protest. Pentru Primul Război Mondial, s-a referit la memoriile lui I. G. Duca, C. Argetoianu, Al. Marghiloman, Regina Maria, Pia Alimănașteanu, Lupu Costachi, Dabija, Cancicov, Peticari¹. Autoarea a făcut trimitere la tematica acestor memorii: drama paralelă București-Iași, situația românilor din Transilvania, moralitatea oamenilor în vreme de război.

Următoarea comunicatoare a fost Dorina Măgărin de la Biblioteca Centrală Universitară "Eugen Todoran" din Timișoara, care a prezentat "*Fondul Banatica*" din patrimoniul BCU "Eugen Todoran" Timișoara, valorificat prin proiectul *BIBLIO-IDENT*. Acest proiect s-a desfășurat în perioada 18 decembrie 2012-18 iulie 2014, prin cooperarea transfrontalieră România-Serbia, pe considerentul diversității culturale. Proiectul a inclus patru conferințe tematice desfășurate la Timișoara pe tema identității culturale a Banatului, două ateliere de lucru cu bibliotecari din România și Serbia, precum și crearea unei baze de date cu cărțile de patrimoniu din Banatul istoric. Aceasta a presupus scanarea, indexarea și traducerea paginii de titlu și cuprinsul celor 500 de cărți selectate pentru Fondul Banatica în patru limbi: engleză, sârbă, maghiară, germană și scanarea conținutului a 100 de cărți integral. Autoarea a precizat că partea română s-a implicat cel mai mult în acest proiect, mergând până la a transporta cărțile din Serbia în România pentru a fi scanate.

Ruxandra Nazare de la Biblioteca Județeană "George Barițiu" din Brașov a prezentat comunicarea *Minulescu citit de un brașovean la 1913 sau simbolismul la ceasul receptării inițiale*. De fapt, este vorba de un proiect interesant de digitalizare a volumului de *Sonete* ale lui Minulescu cu însemnările în creion ale lui Alexandru Bogdan. În felul acesta s-au salvat atât *Sonetele* lui Minulescu, cât și însemnările de critic literar ale lui Alexandru Bogdan.

Dintr-o altă perspectivă au abordat digitizarea Vasile A. Deac de la Biblioteca "Gheorghe Șincai" din Oradea și Ionela Burz de la Biblioteca Universității din Oradea: *Evaluarea și protejarea colecțiilor de bibliotecă digitizate. Stabilirea măsurilor de intervenție ante-digitizare și post-digitizare; prezentarea condițiilor de digitizare a documentelor de bibliotecă valoroase*. Autorii consideră necesar procesul digitizării pentru protejarea documentelor și au prezentat pașii premergători acestuia: înființarea unor comisii de evaluare a documentelor ce urmează a fi scanate, selectarea documentelor în funcție de vechime, valoare, stare de conservare, grosimea materialului, alegerea scanner-

¹ Dintre acestea, Lupu Costachi și Peticari sunt nepublicate.

ului potrivit. Toate acestea trebuie însoțite de un dosar de conservare cu analize fizico-chimice efectuate pe documente.

Următorii comunicatori au fost Codruța Mihailovici de la Arhivele Naționale ale României și Marius Diaconescu de la Universitatea București, care au prezentat *Digitizarea documentelor medievale din Arhivele Naționale ale României*. C. Mihailovici a făcut o prezentare generală a proiectului, precizând cele două componente ale colaborării: externă, din punct de vedere financiar, și internă, cu baza documentară. Partenerii proiectului sunt: Universitatea București, Arhivele Naționale ale României, Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj și Arhivele Naționale ale Norvegiei. S-a precizat importanța acestui proiect, respectiv cunoașterea numărului total de documente medievale din Arhivele Naționale și, printr-o reprezentare grafică, au fost urmărite documentele de la prima evaluare până la final. De asemenea, C. Mihailovici a precizat și etapele de lucru: diagnosticarea documentelor, adică stabilirea stării de conservare, restaurarea celor deteriorate, scanarea, efectuată de către Universitatea București, indexarea și scrierea, împărțirea documentelor pe paleografii. M. Diaconescu a continuat prezentarea proiectului precizând că acesta a început în 2014 și trebuia finalizat în aprilie 2016, dar s-a prelungit până în 2017, că este un proiect pionierat în România, scopul final fiind digitizarea tuturor documentelor medievale până la anul 1600 din Arhivele Naționale, accesarea și folosirea lor gratuită, unificarea virtuală a fondurilor și colecțiilor, iar pentru viitor intenția extinderii bazei de date pentru toate documentele medievale la nivel național. Operatorii de scanare angajați pentru proiect sunt absolvenți de istorie. Au existat 5 centre de scanare: Cluj, Brașov, Sibiu, București, Covasna, iar Arhivele Naționale s-au ocupat de transportul, în bune condiții, a documentelor către centrele respective.

Ultima comunicare i-a aparținut lui Cristian Ciurea de la Biblioteca Academiei Române: *Cercetări privind rolul expozițiilor virtuale în promovarea colecțiilor de patrimoniu*. Ideea a pornit de la interesul scăzut al publicului față de instituțiile culturale, fapt dovedit de statistici. În opinia sa, expozițiile virtuale oferă acces la cultură în orice moment fără riscuri privind manipularea bunurilor culturale și pot fi accesate on-line și prin aplicații mobile pentru telefoane și tablete. C. Ciurea a oferit exemple de expoziții virtuale ale Bibliotecii Academiei Române: *Ștefan Luchian, Constantin Brâncuși, Antim Ivireanul*.

În cadrul discuțiilor de la finalul workshop-ului s-au făcut aprecieri la adresa website-ului *Europeana*, cu mențiunea că se urmărește ca toate proiectele finanțate din fonduri europene să fie expuse în *Europeana*. De asemenea, participanții au apreciat proiectul de la Timișoara. Cele mai aprinse discuții au fost generate de proiectul Arhivelor Naționale și de discursul lui Marius Diaconescu, care a ținut să precizeze că Ministerul de Interne s-a opus scanării documentelor medievale până la 1600 pe motiv că se aduce atingere siguranței naționale. Din public s-au adresat întrebări privind posibilitatea descărcării de către utilizatori a documentelor medievale, M. Diaconescu precizând că directorul Arhivelor Naționale, Ioan Drăgan, nu este de acord cu această posibilitate. Dan Matei de la Institutul Național al Patrimoniului a ținut să precizeze că, atâta timp cât proiectul este finanțat din fonduri publice, trebuie să existe și posibilitatea descărcării documentelor, nu numai a vizualizării lor.

Mirela Tirnă